

DO 14.03.19 - CONCERTZAAL CCHA

SOLISTEN VAN HET CONCERTGEBOUW KAMERORKEST AMSTERDAM

Soirée

viool: Tjeerd Top, Michael Waterman

altviool: Frederik Boits

cello: Fred Edelen

contrabas: Rick Stotijn

CCHA.BE

DO 14.03.19 - CONCERTZAAL CCHA

SOLISTEN VAN HET CONCERTGEBOUW KAMERORKEST AMSTERDAM

Soirée

viool: Tjeerd Top, Michael Waterman

altviool: Frederik Boits

cello: Fred Edelen

contrabas: Rick Stotijn

PROGRAMMA

Franz Schubert⁽¹⁷⁹⁷⁻¹⁸²⁸⁾

Strijkkwartet nr. 12 D. 703, Quartettsatz

Sergej Prokofiev⁽¹⁸⁹¹⁻¹⁹⁵³⁾

Strijkkwartet nr. 1, opus 50

Antonín Dvořák⁽¹⁸⁴¹⁻¹⁹⁰⁴⁾

Strijkkwintet opus 77

PROGRAMMATOELICHTING

Korte intro

Maar liefst drie werken liet Schubert in december 1820 onafgewerkt, waaronder een *Strijkkwartet in c klein*. Het openingsdeel kennen we vandaag als 'de' *Quartettsatz*. Niet alleen de toonaard van do klein ademt een onmiskenbare dramatiek, ook de sterke chromatiek, de bruuske sfeerveranderingen, de tremolo's, het *Schluchzen und Stöhnen* en de extremen in de tessituur van de instrumenten doen een onmiskenbaar bedrukt klimaat ontstaan. De link met de beroerde materiële en geestelijke toestand waarin Schubert eind 1820 verkeerde, is snel gelegd.

Prokofiev was een allround componist. De output van zijn kamermuziek is echter niet groot. Dit *Opus 50* staat wel gemarkeerd als een absoluut meesterwerk, hoewel het niet vaak uitgevoerd of opgenomen wordt. Het is een fantastisch, rijk geschakeerd, hypnotiserend, breed gelaagd werk dat door de topsolisten van het Concertgebouw Kamerorkest tot ongekende hoogten gebracht wordt. Ook Dvořák's *Strijkkwintet in G* ontstond toen hij op de top van zijn compositorische bedrijvigheid was. In 1875 had hij zijn geheel eigen stijl gevonden.

Schubert, Quartettsatz

Schubert componeerde de *Quartettsatz in c klein D703* in december 1820. Het is het eerste deel van het strijkkwartet dat hij nooit zou voltooien. Hij componeerde nog een 40-tal maten van een tweede deel '*Andante*'. Dit onvolledig kwartet wordt gezien als één van de eerste composities van zijn mature periode. Het antwoord op de vraag waarom Schubert het kwartet nooit afwerkte is even mysterieus als waarom hij zijn '*Unvollendete*' niet afwerkte. Misschien heeft hij het simpelweg opzijgelegd en is er bij toeval nooit op teruggekomen. Andere speculaties gaan in de richting van: Schubert vond geen passend vervolg op het sterke eerste deel. In ieder geval, na zijn dood kwam het manuscript in handen van Brahms, die de partituur

bewerkte en in 1870 uitgaf. Lang werd gedacht dat het een vroeg werk was, daterend van ca 1814, maar dat was blijkbaar een verwarring met een vroege *Quartettsatz in do klein, op. 103*. In ieder geval is de *Quartettsatz D 703* een voorbode van de machtige strijkkwartetten als het *Rosamunde kwartet D 804* en *De dood en het meisje D 810*. In 2004 bracht het Oregon String Quartet een versie van de *Quartettsatz* gekoppeld aan een compleet nieuw *Andante*, gecomponeerd door Livingston Gearhart in 1990. In 2012 voerde het Brentano String Quartet de *Quartettsatz* uit als deel van hun *Fragments Project*, waarbij de componist een nieuw *Andante* schreef op basis van de schetsen die Schubert had achtergelaten.

Prokofiev, Strijkkwartet nr. 1

1941 was een jaar van belangrijke gebeurtenissen in het leven van Prokofiev: het was het jaar van zijn tweede huwelijk, maar er was ook de tweede wereldoorlog. Toen het Duitse leger Moskou naderde, besliste de Sovjetregering om de meest vooraanstaande burgers te evacueren naar veiliger oorden. Prokofiev vond een tijdelijk onderkomen in Naltchik in de Kaukasus. Hij bestudeerde er de volksmuziek van de republiek Kabardino-Balkarje. Hij wou graag enkele van deze melodieën naar zijn eigen hand zetten. Hij schreef: "*De combinatie van vrijwel onaangeraakte volksmuziek met de meest klassieke van de klassieke vormen, het strijkkwartet, zou interessante en ongewone resultaten kunnen geven...*". Zijn idee bleek juist.

Dvorak, Strijkkwartet op. 77

Het meest bekende werk van Dvorak is zijn *Negende Symfonie*. De immense kracht werpt een slagschaduw op andere, mogelijk nog mooiere symfonieën als nummer zeven of acht. Hetzelfde is het geval met Dvorák's kamermuziek: hoewel de componist een groot aantal werken voor kamermuzikale bezetting schreef, is daar slechts een handvol werken van bekend. Het *Dumkytrio* of het '*Amerikaanse*' *strijkkwartet* omsluiert een resem kamermuziek die misschien niet zo zeer ophefmakend is, dan wel het beluisteren meer dan waard. Dat Dvorák zijn carrière startte als altviolist en aangewezen was op de muziekpraktijk wordt wel eens opgeworpen als drijfveer voor zijn levenslange affiniteit met kamermuziek voor strijkers. Speculatie

misschien, al was Dvorák's eerste kamermuziekwerk effectief een strijkkwintet met twee altviolen. Het zou echter in het strijkkwartet zijn dat Dvorák zijn meest volslagen kamermuzikale signatuur ontwikkelde. Kwartetmuziek, zo stelde de componist, was een uitstekend medium om "*ideeën uit te werken die in mijn hoofd klevan*". Het is duidelijk dat Dvorák aan zijn *Strijkkwintet, opus 77*, ambitieuzere eisen stelde dan –op een weliswaar geniale manier – volksmelodieën verwerken. In tegenstelling tot zijn jeugdkwintet opteerde de componist hier voor een strijkkwartetbezetting plus contrabas. De rijkdom aan ideeën, de harmonische contouren en bovenal de symfonische aspiratie van dit kwintet markeren een trefzekerheid die in Dvorák's vorige kamermuziek nog ontbrak. Wat op het eerste zicht een zorgeloze compositie lijkt, is in feite een compositorische overwinning. Met zijn *Tweede Strijkkwintet* (het eerste met contrabas) schudde Dvorák de Wagneriaanse schriftuur van zich af, maar behield het gevoel voor muzikaal drama. Zo gaat de componist vanaf het begin in de diepte met een vijftiental onrustwekkend sombere maten, alvorens een bloedmooi '*Allegro con fuoco*' op te duiken. Net zo verrassend: een Boheems scherzo, een met prachtige dialogen versierde langzame beweging en een finale in pirouettefiguren. De componist weifelde een leven lang tussen klassieke contouren, volkse primitiviteit en muzikale experimenten. De middelen waarmee hij nu eens de ene, dan weer de andere kant uit ging, zijn overigens legio. Dvorák's laatste twee strijkkwartetten (de numerieke volgorde weerspiegelt niet helemaal de ontstaansgeschiedenis) vatten die dialectiek in alle extremiteit samen. Waar het *Veertiende Strijkkwartet* een ingenieuze constructie is met langoureuze melodieën en herfstige tonen, daar hangt het *Dertiende Strijkkwartet* aan elkaar door korte, repetitieve motiefjes en een overdaad aan onverwachte pauzes en herhaalde noten. Eerstgenoemd kwartet mag bijgevolg symbool staan voor Dvorák's meesterlijke behandeling van de romantische vormtaal, laatstgenoemd werk is embleem voor zijn levenslange zoektocht naar nieuwerwetse klanken. In hoeverre hij zich daarvoor van volksmuziek bediende, is uiteindelijk bijzaak. Dvorák's kamermuziek legt voortdurend getuigenis af van een mateloze creativiteit en originaliteit, en verdient het daardoor de 'gesampled' populariteit te ontstijgen.

SOLISTEN VAN HET CONCERTGEBOUW KAMERORKEST AMSTERDAM

Het CCO Concertgebouw Chamber Orchestra is samengesteld uit leden van het Koninklijk Concertgebouw Amsterdam.

Sinds de oprichting in 1987 treedt het CCO Concertgebouw Chamber Orchestra in binnen- en buitenland op met prominente solisten en dirigenten.

Recent heeft het CCO samengewerkt met nationale en internationale solisten zoals Liza Ferschtman, Nicolas Altstaedt, Ronald Brautigam, Marietta Petkova, Stefan Vladar, Harriet Krijgh, Lavinia Meijer, Dominic Seldis, Vesko Eschkenazy, Tjeerd Top, Alexei Ogrinhtcouk, Emily Beynon, Jasper de Waal, Amihai Grosz en Noa Wildschut.

Het CCO wordt jaarlijks uitgenodigd door de grootste Nederlandse podia zoals het Koninklijk Concertgebouw in Amsterdam, Vredenburg in Utrecht en de Rotterdamse Doelen. In series als *Het Zondagochtend Concert*, *De Vrijdag van Vredenburg* en *Music for the Millions* is het CCO regelmatig te gast. Het CCO treedt ook regelmatig op in het buitenland. In de afgelopen seizoenen vonden tournees plaats naar onder andere Italië, Finland, Japan, Spanje, Portugal, Bulgarije en Turkije. In 2016 vond een door de pers alom geprezen tournee door Duitsland plaats met violiste Liza Ferschtman. Binnenkort zullen er tournees naar Zuid-Amerika en Spanje plaatsvinden.

Het Concertgebouw Chamber Orchestra speelt in verschillende formaties: CCO Classic, CCO Chamber Music, CCO & Friends en CCO Bach.

CONCERTGEBOUWCHAMBERORCHESTRA.COM

Rick Stotijn, contrabas

Rick Stotijn wordt dezer dagen gezien als één van de meest vooraanstaande contrabassisten in de wereld. Rick behaalde veel prestigieuze prijzen bij onder meer het Prinses Christina Concours. In 2013 ontving hij de Nederlandse Muziekprijs, de hoogste prijs voor jonge getalenteerde musici. De jury schreef over hem: *“Contrabassist Rick Stotijn is een veelzijdig musicus met een ontroerende muzikaliteit en overrompelende virtuositeit”*. Veel solo optredens in binnen- en buitenland volgden. Veel componisten hebben nieuw werk voor hem geschreven, zoals Roel van Oosten, Kees Olthuis, Rene Samson, Michael van der Aa, Ned Rorem, Martijn Padding en Britta Byström. Rick is een veelgevraagd musicus voor kamermuziek concerten waar hij regelmatig samenspeelt met Janine Jansen, Jurgen Kussmaul, Christianne Stotijn, Liza Ferschtman, Bram van Sambeek, Cecilia Bernardini, Tabea Zimmerman, Hugo Ticciati, Philippe Graffin en vele anderen. Hij is dan ook vaak te horen op festivals als het Lucerne Festival, Delft Chamber Music Festival en het International Chamber Music Festival in Utrecht van Janine Jansen. Zijn eerste Bottesini-cd, die in 2012 uitkwam ontving lovende kritieken. Zijn tweede cd *BASSO BAILANDO* die in 2014 uitkwam ontving evenzeer lovende kritieken in onder meer Strad en Gramophone, die op zijn website te lezen zijn. Tegenwoordig is Rick aanvoerder contrabas bij het Swedish Radio Symphony Orchestra maar voert ook regelmatig de basgroep aan bij het London Symphony Orchestra, Koninklijk Concertgebouw Orkest, Orchestra Mozart, Chamber Orchesra of Europe en het Mahler Chamber Orchestra. Met ingang van september 2015 heeft Rick een vaste aanstelling aan de Robert Schumann Hochschule in Düsseldorf als Professor Kontrabass en geeft hij daarnaast ook les aan het Conservatorium in Amsterdam.

Rick speelt op een Rafaele & Antonio Gagliano contrabas, beschikbaar gesteld door het Nationaal Muziekinstrumenten Fonds.

OM NAAR UIT TE KIJKEN

za 30 mrt 2019 - 20 u - concertzaal

ORCHESTRE ROYAL DE CHAMBRE DE WALLONIE & FRANK BRALEY (PIANO)

De prerevolutionair en de poëet

Ludwig van Beethoven

Pianosonate nr. 14 cis klein, opus 27/2,

Sonata/quasi una fantasia (Mondscheinsonate)

Pianoconcerto nr. 1 in C groot, opus 15

Peteris Vasks

Musica dolorosa

Carl Nielsen

Kleine Suite a-Moll, opus 1

Einojuhani Rautavaara

Pelimannit opus 1 (Die Spielleute/The fiddlers)

Het is de eerste maal dat het Orchestre Royal de Chambre de Wallonie naar Hasselt komt. Frank Braley is er sinds 2014 muzikdirecteur.

In 1991, op 22-jarige leeftijd, nam hij voor het eerst deel aan de Koningin Elizabethwedstrijd die hij prompt won en die zijn internationale carrière lanceerde.

Dit concert sluit tevens de integrale uitvoering van alle pianoconcerti van Beethoven af (*Quintessence*).

HET VOLLEDIGE PROGRAMMA OP ccha.be